የሰ/መ/ቁ. 250146

ሐምሌ 26 ቀን 2016 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተፈሪ ገብሩ(ዶ/ር)

እንደሻው አዳነ

ተሾመ ሽፈራው

ዋዚሞ ዋሲራ

ሠናይት አድነው

አመልካቾች- 1.ሁሴን አማን

2.አማን አቢሹ

3.አብዱልሙቢን ኡስማን

4.ሙኒሣ ሀርቃ

5.መሐመድ አማን

6.ሀሰን አማን

7.ተማሙ አሙ

ተጠሪ፡- አቶ መብራቱ ጅማ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ በጠበቃ ተፈጽሟል የተባለ የስነ-ምግባር ጥሰትን የሚመለከት ሲሆን አመልካች ለኦሮሚያ ክልል የጠበቆች የስነ-ምግባር ጉዳይ ጉባኤ ባቀረቡት ክስ ተጠሪ ፈጽመዋቸዋል ያሏቸዉን የስነ ምግባር ጥሰቶች በመዘርዘር ቅጣት እንዲወሰንበት የጠየቁትን ዳኝነት መነሻ ያደረገ ነዉ፡፡

ክሱ የቀረበለት የኦሮሚያ ክልል የጠበቆች የስነ-ምግባር ጉዳይ ጉባኤም ለቀረበዉ ክስ ተጠሪ መልስ እንዲያቀርብ በማድረግ የግራ ቀኝን ክርክር ከሰማ በኋላ ተጠሪ የፈጸመዉ የድስፕሊን ጥሰት የለም የሚልባቸዉን ምክንያቶች በመዘርዘር ተጠሪን በነጻ አሰናብቶታል፡፡

አመልካቾች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርበው ፍርድ ቤቱም ይግባኙን በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/አንቀጽ 337 መሰረት ሰርዞታል፡፡ አመልካቾች በዚህም ትዕዛዝ ላይ ቅር በመሰኘት ለክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት አቤቱታ ያቀረቡ ሲሆን ችሎቱም ግራ ቀኙን በማከራከር የቀረበው ቅሬታ የማስረጃ ምዘናን የሚመለከት እንጂ መሰረታዊ የህግ ስህተት አይደለም በማለት የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ በማጽናት ውሳኔ ሰጥቷል፡፡ ለዚህ ፍርድ መነሻ የሆነው የሰበር አቤቱታ የቀረበዉም ይህንኑ የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው፡፡

አመልካቾች ሰኔ 29 ቀን 2015 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ በኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ተፈጽመዋል ያላቸዉን ስህተቶች በመዘርዘር እንዲታረምላቸው ጠይቀዋል፡፡ የአቤቱታው ይዘትም በአጭሩ ተጠሪ የህግ ጠበቃ እንደመሆኑ መጠን ከዚህ ቀደም በአደረገው ሁለት ክርክሮች ውስጥ አንድን ማስረጃ ምንም ዓይነት አሻሚ ነገር ሳይኖር ተመሳሳይ ደብዳቤ አንድ ጊዜ ሐሰተኛ ነው፤ በሌላ ጊዜ

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ወሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይምለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓለማ የገለግልም!

የሰ/መ/ቁ. 250146

ሐምሌ 26 ቀን 2016 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተፈሪ ገብሩ(ዶ/ር)

እንደሻው አዳነ

ተሾመ ሽፈራው

ዋዚሞ ዋሲራ

ሠናይት አድነው

አመልካቾች- 1.ሁሴን አማን

2.አማን አቢሹ

3.አብዱልሙቢን ኡስማን

4.ሙኒሣ ሀርቃ

5.መሐመድ አማን

6.ሀሰን አማን

7.ተማሙ አሙ

ተጠሪ፡- አቶ መብራቱ ጅማ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ደግሞ እውነተኛ ነው ማለቱ የጥብቅና ሙያ ከቆመለት ዓላማ ተጻራሪ እንደሆነ እየታወቀ የክልል የጠበቆች ስነ-ምግባር ጉባኤ ተጠሪን በነጻ ማሰናበቱ፤ የክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት እና የክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት የተፈጠረ መሰረታዊ የህግ ስህተት የለም በማለት ያስተላለፈው ውሳኔ ህገ መንግስታዊ ፍትሕ የማግኘት መብታችንን የነፈገ ስለሆነ በስር ፍርድ ቤቶች የተላለፈው ውሳኔ ተሽሮልን ተጠሪ በተጠረጠረበት የስነ-ምግባር ግድፈት ጥፋተኛ ተብሎ እንዲወሰንልን የሚል ነዉ፡፡

የሰበር አቤቱታዉም በዚህ ችሎት ተመርምሮም አመልካቾች በተጠሪ ተፈጽሟል ያሉትን የዲሲፒሊን ግድፈት ጥቆማ ለፍትህ ቢሮ ከማቅረብ ባለፈ ክስ ለማቅረብ ለማቅረብ እና ክርክር ለማድረግ መብት ያላቸው መሆን አለመሆኑን ለመመርመር ያስቀርባል ተብሏል፡፡

በዚሁም መሠረት ተጠሪ በተደረገለት ጥሪ መሠረት ጥር 14 ቀን 2015 ዓ.ም አዘጋጅቶ ባቀረበዉ መልስ አመልካቾች ያቀረቡት ቅሬታ የህግ ድጋፍ የሌለውና የስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ባለመሆኑ የቀረበው ቅሬታ ተቀባይነት የሌለው ነው፡፡ በኦሮሚያ ጠበቆችና የህግ ጉዳይ ጸሐፍዎች ፍቃድ አሰጣጥና አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 182/2005 እንዲሁም በሰበር መ/ቁጥር 216424 ላይ በተሰጠው አስገዳጅ ውሳኔ መሰረት ግለሰቦች በአንድ ጠበቃ የስነ-ምግባር ጥሰት መፈፀሙን ጥቆማ ከመስጠት ባለፈ እንደ ባለጉዳይ በፍርድ ቤት ቀርቦ ለመከራከር መብት እንደሌላቸው በግልጽ ተደንግጎ እያለ አመልካቾች በተለያዩ ጊዜ ባለመብት በመሆን ያቀረቡት ቅሬታ አግባብነት የሌለው ነው የሚሉና ሌሎችንም ነጥቦች በመዘርዘር ተከራክሯል፡፡ አመልካቾች የሰበር አቤቱታቸውን በማጠናከር የመልስ መልስ ሰጥተዋል፡፡

ማስታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነ ድ ለ ጥና ትና ምር ምር ሥራ ወይምለ ግንዛ ቤ እ ን ጂ

ለ ፍር ዮ አ ረ ጸ ጸ ምዓ ለ ማእ የ ገ ለ ግል ም!

የሰ/መ/ቁ. 250146

ሐምሌ 26 ቀን 2016 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተፈሪ ገብሩ(ዶ/ር)

እንደሻው አዳነ

ተሾመ ሽፈራው

ዋዚሞ ዋሲራ

ሠናይት አድነው

አመልካቾች- 1.ሁሴን አማን

2.አማን አቢሹ

3.አብዱልሙቢን ኡስማን

4.ሙኒሣ ሀርቃ

5.መሐመድ አማን

6.ሀሰን አማን

7.ተማሙ አሙ

ተጠሪ፡- አቶ መብራቱ ጅማ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ከስር ጀምሮ የጉዳዩ አመጣጥ እና የግራ ቀኙ ክርክር ይዘት አጠር አጠር ባለ መልኩ ሲታይ ከፍ ሲል የተመለከተዉን ሲመስል ይህ ችሎትም የሰበር አቤቱታዉን ለማስቀረብ የተያዘዉን ጭብጥ ከግራ ቀኝ ክርክር እና ለጉዳዩ አግባብነት ካላቸዉ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መዝገቡን እንደሚከተለዉ መርምሮታል፡፡ እንደመረመረውም ይህ ችሎትም የስር ፍርድ ቤቶች የሰጧቸዉን ዉሳኔዎች ከተያዘው ጭብጥ ጋር ሲመረመር አመልካቾች ክስ ያቀረቡት ተጠሪ በጥብቅና ሙያ ላይ የዲሲፒሊን ግድፈት ፈጽመዋል የሚል በመሆኑ ለጉዳዩ አግባብነት ያለው የኦሮሚያ ክልል መንግስት የጠበቆች እና የህግ ጉዳይ ፀሐፊዎች ፈቃድ አሰጣጥ እና አስተዳዳር አዋጅ ቁጥር 182/2005 ነው፡፡ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 43 በጠበቃ ወይም በጥብቅና ሙያ ድርጅት ላይ የሚቀርብ የዲሲፕሊን ክስ እና ጥቆማ አቀራረብን የሚመለከት ድንጋጌ ሲሆን፣ በዚህ ድንጋጌ ንዑስ አንቀስ 1 ላይ የዲሲፒሊን ክስ ወይም ጥቆማ በጠበቃ ወይም በጥብቅና ድርጅት ክስ ለማቅረብ የሚፈልግ ሰው የተፈፀመውን የዲሲፒሊን ጥፋት ዓይነት፤ ማስረጃውን ወይም ማስረጃ የሚገኝበትን ስፍራ፤ጥፋቱ የተፈፀመበት ቀንና ቦታ እና ሌሎች ጉዳዮችን ለኦሮሚያ ክልል ፍትህ ቢሮ ወይም በየደረጃው ባሉ የፍትህ መ/ቤቶች በአካል፤በስልክ፤ በፖስታ ወይም በሌላ አመቺ ሁኔታ ሊገልጽ እንደሚችል ተመላክቷል፡፡ ቢሮው ደግሞ ጥቆማ ሲደርሰው ለጠበቆች የዲሲፒሊን ጉባኤ ክስ እንደሚያቀርብ በንዑስ ቁጥር 2 ላይ ተመላክቷል፡፡ ከእነዚህ ድንጋጌዎች መገንዘብ የሚቻለው በጠበቃ ወይም በጠበቃ ድርጅት ላይ የዲሲፒሊን ክስ ወይም ጥቆማ የሚያቀርብ ሰው ወይም የግል ተበዳይ ለክልሉ ፍትህ ቢሮ ካቀረበ በኃላ ለሚመለከተው ጉባኤ የዲሲፒሊን ክስ ማቅረብ ያለበት ጥቆማውን የሰጠው ሰው ወይም ግለሰብ ሳይሆን ጥቆማ የቀረበለት የፍትህ ቢሮ መሆኑን ነው፡፡ ለጉባኤው ክስ መቅረብ ያለበት በፍትህ ቢሮ እንዲሆን ያስፈለገበት ምክንያት የጠበቆችን እና የጥብቅና አገልግሎት ሰጪ ድርጅትን የፍቃድ መስጠት፣ ማስተዳደር

የሰ/መ/ቁ. 250146

ሐምሌ 26 ቀን 2016 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተፈሪ ገብሩ(ዶ/ር)

እንደሻው አዳነ

ተሾመ ሽፈራው

ዋዚሞ ዋሲራ

ሠናይት አድነው

አመልካቾች- 1.ሁሴን አማን

2.አማን አቢሹ

3.አብዱልሙቢን ኡስማን

4.ሙኒሣ ሀርቃ

5.መሐመድ አማን

6.ሀሰን አማን

7.ተማሙ አሙ

ተጠሪ፡- አቶ መብራቱ ጅማ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

እና ሌሎች ተያያዥ ጉዳዬችን የመከታተል እና የማስፈፀም ስልጣን በክልሉ አዋጅ ቁጥር 182/2005 የተሰጠው ለክልሉ ፍትህ ቢሮ ስለሆነ እና የጠበቆችን ወይም የጠበቆች ድርጅት ስነ-ምግባር ጥሰት መፈፀም ወይም አለመፈፀሙን መከታተል በክልል ፍትህ ቢሮ አስተዳደራዊ ስልጣን ውስጥ የሚካተት በመሆኑ ምክንያት እንደሆነ ይታመናል፡፡ ነው፡፡ ይህም ማለት ፍትህ ቢሮው ጠበቆችን እንዲያስተዳድር እና እንዲቆጣጠር በተሰጠው ስልጣን መሰረት ጠበቆች የስነ -ምግባር ጥሰት ፈፅመዋል የሚል ከሆነ የዲሲፒሊን ክስ በማቅረብ አስተዳደራዊ እርምጃ እንዲወሰድ በማድረግ የማስተዳደር እና የመቆጣጠር ኃላፊነቱን ለመወጣት እንዲያስችለው በጠበቆች ላይ ክስ የማቅረብ መብት በግልጽ በህግ እንደተሰጠው ያመለክታል፡፡ በመሆኑም የዲሲፒሊን ክሱን ለማቅረብ የክልሉ ፍትህ ቢሮ በህግ ስልጣን የተሰጠው ወገን መሆኑን እና ማንኛውም ግለሰብ ጥቆማ ለፍትህ ቢሮው ከማቅረብ ባለፈ በዲሲፒሊን ጉባኤው እየቀረበ ክስ ለማቅረብ እና ክርክር ለማድረግ መብት የሌለው መሆኑን መገንዘብ ተገቢ ነው፡፡ በሌላ በኩል አንድን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም በህግ የዳኝነት ስልጣን ለተሰጠዉ አካል የማቅረብ መብት ያለዉ ሰዉ ይህን ክስ ማቅረብ የሚያስችል ከህግ ወይም ከዉል የመነጨ መብት ያለዉ ሰዉ ሊሆን እንደሚገባ የሚታወቅ ነዉ፡፡ ይህ ፍርድ ቤት ቀርቦ የመከራከር መብት መርህ (the doctrine of legal standing) ከክርክር አቀራረብ ሥርዓት ጋር በተያያዘ ተቀባይነት ካገኙት መርሆዎች ዉስጥ አንዱ ሲሆን፣ ከመብትና ጥቅም ጋር በተያያዘ በፍትሐብሔር ሥነ ሥርዓት ህጋችን አንቀጽ 33(2) ላይ ከተመለከተዉ ድንጋጌ አተገባበር ጋር በተያያዘ ከግምት ዉስጥ ሊገቡ ከሚገባቸዉ ጉዳዮች አንዱ ነዉ፡፡

በተያዘው ጉዳይ በተጠሪ ላይ የዲሲፒሊን ክስ ከጉባኤ ጀምሮ ሲቀርብ የነበረው በፍትህ ቢሮ ሳይሆን ጥቆማ አቅራቢ በሆኑት አመልካቾች ነው፡፡ ይሁንና አመልካቾች በተጠሪ የተፈፀመባቸው በደል ካለ እና

የሰ/መ/ቁ. 250146

ሐምሌ 26 ቀን 2016 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተፈሪ ገብሩ(ዶ/ር)

እንደሻው አዳነ

ተሾመ ሽፈራው

ዋዚሞ ዋሲራ

ሡናይት አድነው

አመልካቾች- 1.ሁሴን አማን

2.አማን አቢሹ

3.አብዱልሙቢን ኡስማን

4.ሙኒሻ ሀርቃ

5.መሐመድ አማን

6.ሀሰን አማን

7.ተማሙ አሙ

ተጠሪ፡- አቶ መብራቱ ጅማ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ይህም በዲሲፒሊን የሚያስጠይቅ ከሆነ ለክልሉ ፍትህ ቢሮ ጥቆማ ወይም ክስ ከማስረጃ ጋር አያይዞ ከማቅረብ ውጪ በራሳቸው የዲሲፒሊን ክስ ለጉባኤ የማቅረብ መብት የላቸውም፡፡ ጉባኤውም በአመልካቾች ክስ ሲቀርብት ለጉባኤው ክስ የማቅረብ መብት እንደሌላቸው በመግለጽ ክሱን ውድቅ ማድረግ ሲገባው በግራ ቀኙ መካከል የተደረገውን ክርክር መሰረት አድርጎ ውሳኔ መስጠቱ የፍ/ሥ/ሥ/ህ/ቁጥር 33(2)፤እና በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ 216424 ከዚህ በፍት በተሰጠው አስገዳጅ ውሳኔ እና የክልሉን አዋጅ ቁጥር 182/2005 አንቀጽ 43 (1 እና 2) የሚቃረን ነው፡፡ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎትም በሰ/መ/ቁጥር 216424 ላይ በተመሳሳይ ጉዳይ ላይ አስገዳጅ የህግ ትርጉም ሰጥቷል፡፡ በመሆኑም የኦሮሚያ ክልል ጠበቆች የሥነ ምግባር ጉዳዮች ጉባኤ አመልካቾች በቀጥታ ከሳሽ በመሆን ያቀረቡትን ክስ ተቀብሎ የሰጠዉን ዉሳኔ ማረም ሲገባቸዉ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ እና ሰበር ሰሚ ችሎትም በጉባኤዉ የተሰጠዉን ዉሳኔ በማጽናት የሰጡት ዉሳኔ ከላይ የተመለከተዉን የክልሉን አዋጅ ቁጥር 182/2005 ድንጋጌ እንዲሁም ይህ ሰበር ሰሚ ችሎት የሰጠዉን አስገዳጅ የህግ ትርጉም ያላገናዘበ በመሆኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል፡፡ ስለሆነም ተከታዩ ዉሳኔ ተሰጥቷል፡፡

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርዮአረጳጳምዓለማእየገለግልም!

የሰ/መ/ቁ. 250146

ሐምሌ 26 ቀን 2016 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተፈሪ ገብሩ(ዶ/ር)

እንደሻው አዳነ

ተሾመ ሽፈራው

ዋዚሞ ዋሲራ

ሠናይት አድነው

አመልካቾች- 1.ሁሴን አማን

2.አማን አቢሹ

3.አብዱልሙቢን ኡስማን

4.ሙኒሣ ሀርቃ

5.መሐመድ አማን

6.ሀሰን አማን

7.ተማሙ አሙ

ተጠሪ፡- አቶ መብራቱ ጅማ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ዉሳኔ

1. የኦሮሚያ ክልል የጠበቆች የስነ-ምግባር ጉዳይ ጉባኤ ጥር 6 ቀን 2015 ዓ.ም በዋለዉ ችሎት የሰጠዉ ውሳኔ፣ የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመ/ቁ 408329 ለይ ግንቦት 3 ቀን 2015 በዋለዉ ችሎት የሰጠው ትዕዛዝ እንዲሁም የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ 423679 ሰኔ 20 ቀን 2015 የተሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 348(1) መሠረት ተሽረዋል፡፡

2. በኦሮሚያ ክልል ጠበቆች እና የጠበቆች ድርጅት ላይ የዲሲፒሊን ክስ የማቅረብ እና የመከራከር መብት ያለው የክልሉ ፍትህ ቢሮ በመሆኑ አመልካቾች የዲሲፒሊን ክስ የማቅረብ መብት የላቸውም ብለናል፡፡

3. በዚህ ችሎት የተደረገዉ ክርክር ያስከተለዉን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸዉን ይቻሉ፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ የማይገለገል ነው!

የሰ/መ/ቁ. 250146

ሐምሌ 26 ቀን 2016 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተፈሪ ገብሩ(ዶ/ር)

እንደሻው አዳነ

ተሾመ ሽፈራው

ዋዚሞ ዋሲራ

ሠናይት አድነው

አመልካቾች- 1.ሁሴን አማን

2.አማን አቢሹ

3.አብዱልሙቢን ኡስማን

4.ሙኒሣ ሀርቃ

5.መሐመድ አማን

6.ሀሰን አማን

7.ተማሙ አሙ

ተጠሪ፡- አቶ መብራቱ ጅማ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ፅ/ወ

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!